

Nová energetická legislatíva

JUDr. Boris Balog

1. Zákon o energetike
2. Zákon o regulácii

Dňa 1. januára 2005 nadobudli účinnosť tri zákony, ktoré v podmienkach Slovenskej republiky ako integrovaného štátu vytvorili novú energetickú legislatívu. Ide najmä o zákon č. 656/2004 Z. z. o energetike a o zmene niektorých zákonov, ktorým sa zrušuje doterajší zákon č. 70/1998 Z. z. o energetike a o zmene zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov. Zákonom č. 658/2004 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 276/2001 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov sa s účinnosťou od 1. januára 2005 novelizuje aj právna úprava regulácie v sieťových odvetviach.

Hlavným účelom prípravy a prijatia vyššie uvedených zákonov bolo transponovať do právneho poriadku Slovenskej republiky smernice Európskej únie, ktoré upravujú danú oblasť a problematiku. Ide o:

1. Smernicu Európskeho parlamentu a Rady č. 2003/54/ES z 26. júna 2003 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrickou energiou, ktorou sa zrušuje smernica 96/92/ES. Táto smernica stanovuje spoločné pravidlá výroby, prenosu, distribúcie a dodávky elektriny. Ustanovuje tiež pravidlá týkajúce sa organizácie a fungovania elektroenergetického odvetvia, prístupu na trh, kritériá a postupy platné na vyhlasovanie verejných súťaží a udeľovanie povolení a pravidlá na prevádzku sústav. Členské štáty v zmysle tejto smernice na základe svojich inštitucionálnych organizácií a s náležitým zreteľom na zásadu subsidiarity zabezpečia, aby elektroenergetické podnikateľské subjekty fungovali v súlade so zásadami tejto smernice s cieľom dosiahnuť konkurenčný bezpečný a vzhľadom na životné prostredie udržateľný trh s elektrinou a aby neboli diskriminované tieto podniky z hľadiska ich práv alebo povinností
2. Smernicu Európskeho parlamentu a Rady č. 2003/55/ES z 26. júna 2003 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh so zemným plynom, ktorou sa zrušuje smernica 98/30/ES. Táto smernica stanovuje spoločné pravidlá pre prepravu distribúciu, dodávku a uskladňovanie zemného plynu. Definuje pravidlá, vzťahujúce sa na organizačné usporiadanie a fungovanie plynárenstva, prístup na trh, kritériá a postupy uplatňované pri udeľovaní autorizácií na prepravu, distribúciu, dodávku a uskladňovanie zemného plynu a na prevádzku sústav.
3. Smernicu Rady č. 90/377/EHS z 29. júna 1990 týkajúcu sa postupu

Spoločenstva na zlepšenie priehľadností cien plynu a elektriny účtovaných priemyselným koncovým užívateľom.

4. Smernicu Európskeho parlamentu a Rady č. 2001/77/ES z 27. januára 2001 o podpore elektrickej energie vyrábanej z obnoviteľných zdrojov energie na vnútornom trhu s elektrickou energiou. Účelom tejto smernice je podporovať zvyšovanie príspevku obnoviteľných zdrojov energie na výrobe elektrickej energie na vnútornom trhu s elektrickou energiou.

1. Zákon č. 656/2004 Z. z. o energetike a o zmene niektorých zákonov

Zákon č. 656/2004 Z. z. o energetike a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon o energetike“) predstavuje od 1. januára 2005 základný právny predpis na úseku energetiky a energetických odvetví. Hlavnými nedostatkami doterajšej právnej úpravy boli najmä tieto skutočnosti:

- neboli dostatočne riešené požiadavky smerníc Európskej únie, dotýkajúce sa otvorenia trhu s elektrickou energiou a s plynom,
- stanovený model trhu s elektrinou a s plynom nevyhovoval potrebám súčasného trhu (trh nie je otvorený a nie je zabezpečený transparentný prístup),
- chýbali podrobnosti týkajúce sa poskytovania podporných služieb a odoberania systémových služieb, ktoré viedli ku komplikáciám pri uzatváraní obchodných vzťahov.
- jednotný nákupca elektriny (§ 18 zákona č. 70/1998 Z. z.) sa v praxi nevyužíva,
- model trhu s elektrinou a plynom nepočítal s viacerými účastníkmi trhu a konkurenciou na strane výroby, resp. dodávok, čo je zásadnou požiadavkou preto, aby sa mohla rozvinúť konkurencia a hospodárska súťaž,
- absencia legislatívnej úpravy spôsobov podpory obnoviteľných zdrojov energie, čo je základná požiadavka, resp. smerovanie energetickej politiky Európskej únie do budúcnosti,
- absencia legislatívnej úpravy spôsobu podpory kogenerácie, resp. združenej výroby elektriny a tepla s možnosťou efektívnejšieho využívania výrobných kapacít s cieľom znižovania nákladov.

Zákon o energetike teda

- novo upravuje podmienky podnikania v súlade s citovanými smernicami, výkon Štátnej správy, práva a povinnosti fyzických osôb a právnických osôb pri podnikaní v energetike (ide o tie práva a povinnosti, ktoré sú špecifické, resp. vyplývajúce zo špecifickosti tohto odvetvia),
- zabezpečuje harmonizáciu slovenskej legislatívy v energetike s legislatívou Európskej únie (zavedením tých inštitútov, ktoré sú potrebné na to, aby fungoval spoločný trh, napr. povinnosť oddeliť distribúciu elektriny alebo plynu od obchodovania s elektrinou alebo plynom, s cieľom zabrániť vzniku krížových dotácií, alebo podmienok poškodzujúcich hospodársku súťaž),

- zavádza trhové prostredie vrátane vymedzenia príslušných inštitútov s cieľom dosiahnutia spoľahlivej a kvalitnej dodávky energie,
- vytvára podmienky na ochranu životného prostredia.

Vzhľadom na to, že súčasne zavedený model trhu s elektrinou a plynom, ktorý vychádzal z právnej úpravy v zákone č. 70/1998 Z. z. nepočítal s viacerými účastníkmi trhu, ani s konkurenciou na strane výroby a dodávok, bolo nutné odstrániť nevyhovujúci stav a vytvoriť nový model trhu s energiou, ktorý bude plne otvorený, akceptujúci nevyhnutné štandardy transparentnosti, nediskriminácie a princípy hospodárskej súťaže. V našom legislatívnom rámci bolo potrebné nanovo upraviť spôsob fungovania trhu, subjekty trhu a vzťahy medzi účastníkmi trhu s elektrinou a plynom. Nový model fungovania trhu s elektrinou a plynom súvisí s nadväzujúcou právnou úpravou jednotlivých práv a povinností účastníkov trhu.

V porovnaní s doterajšou právnou úpravou sa mení i postavenie odberateľa na vnútornom trhu. Vytvára sa inštitút oprávneného odberateľa, ktorému sa v nadväznosti na postup liberalizácie trhu zakotvuje právo na výber dodávateľa energie. Súčasne bolo potrebné riešiť ochranu tých odberateľov, ktorí v určenom časovom priestore nemajú technicky ani právne možnosť voľby svojho dodávateľa elektriny alebo plynu.

1.1. Predmet zákona

Predmetom úpravy zákona o energetike sú:

- a) podmienky pre podnikanie v energetike,
- b) prístup na trh, práva a povinnosti účastníkov trhu v energetike,
- c) práva, právom chránené záujmy a povinnosti fyzických osôb a právnických osôb, ktorých práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti môžu byť dotknuté účastníkmi trhu v energetike,
- d) výkon štátnej správy v energetike,
- e) výkon štátneho dozoru nad podnikaním v energetike.

Zákon o energetike neobsahuje už úpravu podnikania v teplárenstve, pretože táto oblasť podnikania je upravená samostatným zákonom. Do obsahu zákona sa zavádza úprava práv a povinností účastníkov trhu v energetike, ako aj úprava práv a povinností fyzických osôb a právnických osôb, ktorých práva, chránené záujmy alebo povinnosti môžu byť dotknuté účastníkmi trhu v energetike. Vzhľadom na stanovené aspekty liberalizácie vnútorného trhu s energiou je osobitným spôsobom potrebné riešiť výkon štátnej správy v energetike.

1.2. Podnikanie v energetike

Základom úpravy zákona o energetike je **podnikanie v energetike**. Zákon súčasne v plnej miere rešpektuje a vychádza z osobitných právnych predpisov, ktoré upravujú podmienky podnikania všeobecne, napr. Obchodný zákonník, živnostenský zákon. Upravuje sa predmet podnikania v energetike ako výkon jednotlivých činností, ktoré sú špecifickými oblasťami podnikania vo vzťahu k všeobecnej úprave, pričom návrh zákona tieto činnosti taxatívne vymedzuje.

Podnikaním v energetike je:

- a) výroba, prenos, distribúcia a dodávka elektriny,

- b) výroba, preprava, distribúcia, uskladňovanie a dodávka plynu,
- c) prevádzkovanie potrubí na prepravu pohonných látok alebo ropy,
- d) prevádzkovanie zariadenia na plnenie tlakových nádob,
- e) prevádzkovanie zariadenia na rozvod skvapalneného plynného uhľovodíka.

Zákon o energetike okrem pozitívneho vymedzenia predmetu podnikania v energetike upravuje aj negatívne vymedzenie - podnikaním v energetike nie je výroba elektriny, prenos elektriny, distribúcia elektriny, výroba plynu a distribúcia plynu pre vlastnú spotrebu, pretože sa tieto činnosti realizujú len pre vlastnú spotrebu výrobcu, prepravcu a distribútora elektriny, resp. výrobcu a distribútora plynu.

1.3. Trh s energiou

Predmetom trhu s elektrinou a s plynom je dodávka elektriny a plynu, pripojenie a prístup do prenosovej sústavy, distribučnej sústavy, prepravnej siete a distribučnej siete, prenos elektriny a distribúcia elektriny na vymedzenom území, preprava plynu a distribúcia plynu na vymedzenom území, uskladňovanie plynu, poskytovanie podporných služieb v elektroenergetike a plynárenstve, poskytovanie systémových služieb v elektroenergetike, pripojenie a prístup nových výrobcov elektriny a plynu do sústavy alebo do siete.

Podnikať v energetike možno len na základe **povolenia** alebo na základe splnenia oznamovacej povinnosti za podmienok stanovených zákonom o energetike. Vzhľadom na to, že podnikanie v oblasti energetiky je špecifickou súčasťou podnikateľského prostredia, bolo potrebné nielen definovať predmet a druhy podnikateľských činností v energetike, ale taktiež ustanoviť zákonný predpoklad na vstup jednotlivých subjektov do podnikania v oblasti energetiky, ktorým je povolenie na podnikanie v energetike. Povolenie sa vyžaduje na:

- a) výrobu, prenos, distribúciu a dodávku elektriny,
- b) výrobu, prepravu, distribúciu, uskladňovanie a dodávku plynu,
- c) prevádzkovanie potrubí na prepravu pohonných látok,
- d) prevádzkovanie potrubí na prepravu ropy,
- e) prevádzkovanie zariadenia na plnenie tlakových nádob,
- f) prevádzkovanie zariadenia na rozvod skvapalneného plynného uhľovodíka.

Povolenie sa nevyžaduje na vykonávanie týchto činností v energetike:

- a) výroba elektriny výrobným zariadením s celkovým inštalovaným výkonom do 5 MW,
- b) výroba elektriny vyrobenej z obnoviteľných zdrojov výrobným zariadením s celkovým inštalovaným výkonom do 5 MW, ak ide o výrobu elektriny v
 1. malých vodných elektrárňach,
 2. veterných elektrárňach,
 3. solárnych zariadeniach,
 4. zariadeniach na využitie geotermálnej energie,
 5. zariadeniach na využitie bioplynu,
 6. zariadeniach na využitie biomasy,
- c) výroba plynu z biomasy,

- d) výroba plynu z bioplynu,
- e) predaj stlačeného zemného plynu určeného na pohon motorových vozidiel,
- f) preprava vyťaženej ropy z miesta ťažby do miesta spracovania,
- g) predaj skvapalneného plynného uhľovodíka v tlakových nádobách do objemu 100 litrov,
- h) predaj skvapalneného plynného uhľovodíka určeného na pohon motorových vozidiel,
- i) preprava skvapalneného plynného uhľovodíka v tlakových nádobách.

Povolenie v zmysle zákona o energetike možno vydať na jednu alebo na viac činností, na dobu neurčitú, ak žiadateľ nežiada inak. Povolenie vydáva Úrad pre reguláciu sieťových odvetví (ďalej len „úrad“). Na osoby, ktoré vykonávajú činnosti, na ktoré sa nevyžaduje povolenie sa vzťahuje oznamovacia povinnosť o začatí každej činnosti, podľa ktorej sú povinné v lehote do 30 dní oznámiť úradu začiatok výkonu činnosti, ukončenie činnosti a každú zmenu vykonávania činnosti.

Trh s elektrinou a postavenie jednotlivých účastníkov musí byť upravené tým spôsobom, aby bola zabezpečená bezpečnosť a spoľahlivosť sústavy a dodávky elektriny. Zákon o energetike vytvára predpoklady pre predchádzanie stavom núdze a rieši postup pri prevencii, a pri odstraňovaní ich následkov. Stavom núdze v energetike je náhly nedostatok alebo hroziaci nedostatok jednotlivých druhov energie, ktorý môže spôsobiť zníženie alebo prerušenie dodávok energie alebo vyradenie energetických zariadení z činnosti na vymedzenom území alebo na časti vymedzeného územia po dobu dlhšiu ako 24 hodín v dôsledku:

- a) mimoriadnych udalostí,
- b) opatrení štátnych orgánov počas hospodárskej mobilizácie,
- c) dlhodobého nedostatku zdrojov energie,
- d) teroristického činu.

Stav núdze na vymedzenom území, ktorým je územie Slovenskej republiky alebo na časti vymedzeného územia, vyhlasuje a odvoláva Ministerstvo hospodárstva SR svojím rozhodnutím. Na konanie o vydaní tohto rozhodnutia sa nevzťahuje zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov. Rozhodnutie o vyhlásení a odvolaní stavu núdze ministerstvo uverejňuje vo verejnoprávnych hromadných oznamovacích prostriedkoch. Ak bol vyhlásený stav núdze, sú držiteľia povolení na podnikanie povinní podieľať sa na odstránení príčin a dôsledkov stavov núdze a na obnove dodávok elektriny a plynu.

Pri stave núdze je každý účastník trhu povinný podrobiť sa obmedzujúcim opatreniam, opatreniam zameraným na predchádzanie stavu núdze a opatreniam zameraným na odstránenie stavu núdze. Obmedzujúce opatrenia sa v zmysle zákona o energetike uplatňujú v tomto poradí:

- a) obmedzenie odberu energie u odberateľov, ktorí prevádzkujú výrobu alebo poskytujú služby náročné na spotrebu energie,

- b) prerušenie dodávok energie pre odberateľov podľa písm. a),
- c) obmedzenie a prerušenie dodávok energie pre ostatných odberateľov mimo domácností,
- d) obmedzenie a prerušenie dodávok energie pre zariadenia verejnoprospešných služieb,
- e) obmedzenie a prerušenie dodávok energie pre odberateľov elektriny v domácnosti a odberateľov plynu v domácnosti.

Na úpravu stavov núdze nadväzuje úprava **všeobecného hospodárskeho záujmu** v energetike. Týmto sa rozumie zabezpečenie najmä:

- a) bezpečnosti sústavy alebo siete, vrátane zabezpečenia pravidelnosti, kvality a ceny dodávok elektriny a plynu, ochrany životného prostredia a energetickej efektívnosti,
- b) prednostného prístupu do sústavy pri dodávke elektriny vyrobenej z obnoviteľných zdrojov energie a elektriny vyrobenej z domáceho uhlia,
- c) využitia obnoviteľných zdrojov energie, kombinovanej výroby a domáceho uhlia pri výrobe elektriny,
- d) plnenia záväzkov vyplývajúcich zo zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná,
- e) plnenia záväzkov vyplývajúcich z členstva Slovenskej republiky v medzinárodných organizáciách,
- f) ochrany životného prostredia.

Všeobecný hospodársky záujem v energetike schvaľuje vláda Slovenskej republiky na návrh Ministerstva hospodárstva SR. Ministerstvo hospodárstva SR môže vo všeobecnom hospodárskom záujme uložiť povinnosť výrobcovi elektriny, prevádzkovateľovi sústavy a siete, dodávateľovi elektriny a plynu a prevádzkovateľovi zásobníka zabezpečiť:

- a) bezpečnosť, pravidelnosť, kvalitu a cenu dodávky elektriny a plynu a energetickú efektívnosť dodávok elektriny,
- b) ochranu životného prostredia,
- c) využitie obnoviteľných zdrojov energie, kombinovanej výroby a domáceho uhlia pri výrobe elektriny,
- d) prednostný prístup, pripojenie, prenos, distribúciu a dodávku elektriny vyrobenej z obnoviteľných zdrojov energie a elektriny vyrobenej z domáceho uhlia,
- e) ochranu odberateľov elektriny v domácnosti a odberateľov plynu v domácnosti,
- f) plnenie záväzkov vyplývajúcich zo zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná a plnenie záväzkov vyplývajúcich z Členstva Slovenskej republiky v medzinárodných organizáciách,
- g) poskytovanie podporných služieb potrebných na zabezpečenie prevádzkovej spoľahlivosti sústavy a na poskytovanie systémových služieb v zariadeniach na výrobu elektriny s celkovým inštalovaným elektrickým výkonom vyšším ako 75 MW.

V záujme ochrany účastníkov trhu s elektrinou a držiteľov povolení na podnikanie v energetike ustanovuje zákon o energetike požiadavku, aby povinnosti ukladané vo všeobecnom hospodárskom záujme boli

jednoznačné, vykonateľné, kontrolovateľné, transparentné, nediskriminačné a musia zabezpečiť rovnosť prístupu pre elektroenergetické spoločnosti a plynárenské spoločnosti v členských Štátoch Európskej únie ku konečným odberateľom na vymedzenom území.

Ministerstvo hospodárstva SR môže v súlade s § 15 ods. 1 písm. a) zákona o energetike, teda pri zabezpečení bezpečnosti sústavy alebo siete, vrátane zabezpečenia pravidelnosti, kvality a ceny dodávok elektriny a plynu, ochrany životného prostredia a energetickej efektívnosti, uložiť prevádzkovateľovi elektroenergetického zariadenia povinnosť:

- a) zaviesť technológie, ktoré zabezpečia
 1. zvýšenie energetickej efektívnosti sústavy,
 2. zníženie spotreby elektriny,

b) vykonať opatrenia zamerané na prípravu výstavby alebo na výstavbu nových elektroenergetických zariadení.

Povinnosť vykonať opatrenia zamerané na prípravu výstavby alebo na výstavbu nových elektroenergetických zariadení môže Ministerstvo hospodárstva SR uložiť len vtedy, ak

- a) súčasné kapacity elektroenergetických zariadení nedostatočne zabezpečujú alebo nezabezpečujú požiadavky na bezpečnosť a spoľahlivosť sústavy a
- b) technológie, ktoré mali zabezpečiť zvýšenie energetickej efektívnosti sústavy a/alebo zníženie spotreby elektriny dostatočne nezabezpečia požiadavky na bezpečnosť a spoľahlivosť prevádzkovania sústavy.

Vzhľadom na to, že v tomto prípade pôjde spravidla o ukladanie povinností štátom, reprezentovaným Ministerstvom hospodárstva SR, súkromným obchodným spoločnostiam, ktoré podnikajú v súlade so zákonom o energetike, pri ukladaní povinností môže Ministerstvo hospodárstva SR poskytnúť ekonomické stimuly v súlade s osobitným zákonom, ktorým je zákon o štátnej pomoci.

Dodávateľ technológie, ktorá zabezpečí zvýšenie energetickej efektívnosti sústavy alebo zníženie spotreby elektriny a dodávateľ, ktorý zabezpečuje prípravu výstavby a výstavbu nových elektroenergetických zariadení, na ktoré sa poskytujú ekonomické stimuly, sa určí výberovým konaním. Výberové konanie organizuje a kontroluje úrad. Úrad je povinný postupovať podľa osobitného zákona - zákona č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní. Vypísanie výberového konania úrad zverejní v Úradnom vestníku Európskej únie najmenej šesť mesiacov pred termínom uzávierky na predloženie ponúk.

1.3.1 Technické podmienky sústavy a siete

Prevádzkovateľ sústavy alebo siete je povinný v záujme zabezpečenia nediskriminačného, transparentného, bezpečného prístupu, pripojenia a prevádzkovania sústavy a siete určiť technické podmienky prístupu a pripojenia, pravidlá prevádzkovania sústavy a siete a určiť a dodržať kritériá technickej bezpečnosti sústavy a siete. Technické podmienky prístupu a pripojenia do sústavy a siete a pravidlá prevádzkovania sústavy a siete vrátane priameho vedenia a priameho plynovodu obsahujú najmä tieto podmienky:

- a) prístupu do sústavy a siete,
- b) pripojenia k sústave a sieti,
- c) technickej súčinnosti sústavy a siete vrátane vzájomnej prevádzkyschopnosti sústavy a siete,
- d) prevádzkovania sústavy a siete,
- e) prevádzkovania priameho vedenia alebo priameho plynovodu,
- f) zabezpečenia prevádzkovej bezpečnosti a spoľahlivosti sústavy a siete,
- g) poskytnutia univerzálnej služby,
- h) prerušenia dodávok elektriny a plynu,
- i) odpojenia zo sústavy alebo siete,
- j) riadenia sústavy alebo siete.

Technické podmienky obsahujú tiež kritériá technickej bezpečnosti sústavy a siete, spôsob vypracovania a zverejnenia minimálnych technicko-konštrukčných a prevádzkových požiadaviek pre prístup, pripojenie a prevádzkovanie sústavy a siete.

Postup pri vydávaní technických podmienok je v zákone o energetike upravený tým spôsobom, že tento v § 17 stanovuje základné zákonné náležitosti, ktoré sa týkajú technických podmienok, ako je uvedené vo výpočte vyššie. Následne podrobnosti o rozsahu technických podmienok ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá Ministerstvo hospodárstva SR do troch mesiacov od nadobudnutia účinnosti zákona o energetike. Zákon o energetike a vykonávací predpis Ministerstva hospodárstva SR budú základom pre technické podmienky, ktoré vypracuje každý prevádzkovateľ sústavy alebo siete. Technické podmienky je prevádzkovateľ sústavy alebo siete povinný vypracovať najneskôr do dvoch mesiacov od nadobudnutia účinnosti všeobecne záväzného právneho predpisu vydaného Ministerstvom hospodárstva SR. Tieto technické podmienky uverejní prevádzkovateľ sústavy alebo siete tak, aby boli prístupné všetkým účastníkom trhu najneskôr jeden mesiac pred nadobudnutím ich účinnosti. Technické podmienky sú záväzné pre účastníkov trhu s elektrinou a účastníkov trhu s plynom.

1.3.2. Obchodné podmienky

Prevádzkovateľ sústavy a siete je ďalej povinný určiť obchodné podmienky pre prístup, pripojenie a prevádzkovanie sústavy a siete. Rozsah obchodných podmienok ustanovia pravidlá trhu s elektrinou a s plynom, vydané podľa zákona o regulácii. Prevádzkovateľ sústavy alebo siete je povinný v prípade regulovaného prístupu k sústave alebo k sieti zabezpečiť, aby obchodné podmienky pre prístup do sústavy a do siete obsahovali aj ceny za prístup do sústavy a siete alebo metodiku ich určenia. Ceny alebo metodika ich určenia za prístup do sústavy a do siete musia byť stanovené na základe objektívnych a nediskriminačných kritérií a musia byť určené alebo schválené úradom a zverejnené pred nadobudnutím ich účinnosti.

Prevádzkovateľ sústavy a siete môže odmietnuť prístup do sústavy a siete z dôvodu nedostatočnej kapacity sústavy a siete alebo z dôvodu hrozby vážnej ekonomickej ujmy a vážnych ekonomických ťažkostí v súvislosti so zmluvami o dodávke plynu s pevne dohodnutým objemom dodávky a s povinnosťou zaplatiť bez ohľadu na

odobraté množstvo plynu. Pri odmietnutí prístupu do sústavy a siete je prevádzkovateľ sústavy a siete povinný prihliadať na plnenie povinností vo všeobecnom hospodárskom záujme a na ochranu práv odberateľov. Každé odmietnutie prístupu do sústavy a siete musí byť odôvodnené.

1.3.3. Účastník trhu s elektrinou

Účastníkom trhu s elektrinou je

- a) výrobca elektriny - fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá má oprávnenie na výrobu elektriny podľa zákona o energetike,
- b) prevádzkovateľ prenosovej sústavy - právnická osoba, ktorá má povolenie na prenos elektriny na vymedzenom území,
- c) prevádzkovateľ distribučnej sústavy - právnická osoba, ktorá má povolenie na distribúciu elektriny na časti vymedzeného územia,
- d) dodávateľ elektriny - fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá má povolenie na dodávku elektriny,
- e) odberateľ elektriny - obchodník s elektrinou a koncový odberateľ elektriny,
- f) obchodník s elektrinou - fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá nakupuje elektrinu za účelom ďalšieho predaja.

1.3.4. Účastník trhu s plynom

Účastníkom trhu s plynom je:

- a) výrobca plynu - fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá ťaží zemný plyn alebo prevádzkuje ťažobnú sieť na ťažbu zemného plynu alebo vyrába bioplyn, plyn z biomasy alebo plyn z plynného uhľovodíka,
- b) prevádzkovateľ prepravnej siete - plynárenský podnik oprávnený na prepravu plynu podľa zákona o energetike,
- c) prevádzkovateľ distribučnej siete - plynárenský podnik oprávnený na distribúciu plynu podľa zákona o energetike,
- d) prevádzkovateľ zásobníka - plynárenský podnik oprávnený na uskladňovanie plynu podľa zákona o energetike,
- e) dodávateľ plynu - plynárenský podnik oprávnený na dodávku plynu podľa zákona o energetike,
- f) odberateľ plynu - fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá nakupuje plyn za účelom ďalšieho predaja alebo za účelom vlastnej spotreby.

1.3.5. Prístup na trh s elektrinou a plynom

Účastník trhu s elektrinou a s plynom má právo prístupu na trh s elektrinou a plynom na základe regulovaného prístupu alebo dohodnutého prístupu.

Právo výberu dodávateľa elektriny a plynu podľa tohto zákona má každý odberateľ elektriny a plynu. Prístup na trh sa vzťahuje na oprávnených odberateľov od účinnosti zákona o energetike na rozdiel od domácností, ktoré budú odberateľmi oprávnenými na výber dodávateľa až od 1. júla 2007.

Regulovaný prístup na trh s elektrinou má účastník trhu k prenosovej a distribučnej sústave. Účastník trhu s elektrinou s právom

regulovaného prístupu na trh je zodpovedný za odchýlku účastníka trhu a je subjektom zúčtovania odchýlky sústavy. Zodpovednosť za odchýlku účastníka trhu môže byť na základe zmluvy prenesená aj na iný subjekt. Ak odchýlka účastníka trhu bola prenesená na základe zmluvy na iný subjekt, stáva sa subjektom zúčtovania odchýlky sústavy.

Regulovaný prístup na trh s plynom má účastník trhu k prepravnej a distribučnej sieti. Dohodnutý prístup na trh s plynom sa uplatňuje pre prístup do ťažobnej siete, do zásobníka a k akumulácii plynu v sieti. Ak sa uplatňuje dohodnutý prístup do ťažobnej siete, do zásobníka a k akumulácii plynu v sieti prevádzkovateľ zásobníka alebo prevádzkovateľ siete je povinný každoročne zverejniť obchodné podmienky pre prístup a využívanie ťažobnej siete, zásobníka a akumulácie plynu v sieti.

1.4. Vedenie oddelenej evidencie na účely účtovníctva

Na účely zabránenia vzniku diskriminácie a krížových dotácií sú prevádzkovateľ prenosovej sústavy, prevádzkovateľ distribučnej sústavy, prevádzkovateľ prepravnej siete, prevádzkovateľ distribučnej siete a prevádzkovateľ zásobníka povinní viesť oddelenú evidenciu skutočností, ktoré sú predmetom účtovníctva, oddelenú evidenciu o aktívach, pasívach, určiť pravidlá pre rozvrhovanie aktív, pasív, nákladov, výnosov a určiť pravidlá pre odpisovanie samostatne za každú jednu z činností, prenos elektriny, distribúcia elektriny, preprava plynu, distribúcia plynu a prevádzkovanie zásobníka. Na účely zákona o energetike krížovou dotáciou je vyrovnanie straty z jednej činnosti so ziskom z inej činnosti. Cieľom takejto úpravy je vytvoriť predpoklady pre zabezpečenie objektívnych podkladov pre kalkulácie cien, taríf a tarifných podmienok činností v tých prípadoch, keď právnická osoba vykonáva viac činností a pri vzájomných vzťahoch sú vytvorené predpoklady na to, aby sa uplatnil personálny alebo vlastnícky vplyv na riadenie výsledkom ktorého je porušenie princípu nezávislého vzťahu pri obchodných podmienkach.

Prevádzkovatelia uvedení vyššie sú povinní viesť oddelenú evidenciu skutočností aj za každú inú činnosť, ktorú vykonávajú v rámci podnikania, ako je činnosť v energetike vtedy, ak takúto povinnosť uloží rozhodnutím úrad. Dodávateľ elektriny a dodávateľ plynu sú povinní viesť oddelenú evidenciu pre dodávku elektriny alebo pre dodávku plynu oprávnenému odberateľovi a pre dodávku elektriny alebo pre dodávky plynu odberateľovi, ktorý nie je oprávneným odberateľom.

Vyššie uvedené osoby sú povinné vyhotoviť za každú činnosť samostatný prehľad ziskov a strát a samostatný prehľad aktív a pasív a predložiť ich úradu. Ďalej sú tieto osoby povinné predložiť úradu na odsúhlasenie pravidlá pre rozvrhovanie aktív a pasív, nákladov a výnosov a pravidlá pre odpisovanie. Na vedenie oddelenej evidencie skutočností sa primerane vzťahujú ustanovenia o rámcovej účtovnej osnove a o účtovnom rozvrhu podľa zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov. Ustanoveniami zákona o energetike nie sú dotknuté povinnosti účtovných jednotiek podľa zákona o účtovníctve.

Prevádzkovateľ prenosovej sústavy, prevádzkovateľ distribučnej sústavy, prevádzkovateľ prepravnej siete, prevádzkovateľ distribučnej siete a prevádzkovateľ zásobníka sú povinní ročnú účtovnú závierku predložiť na audit, pripojiť k ročnej účtovnej závierke aj prehľad o vzájomných finančných a iných transakciách s prepojenými podnikmi a zverejniť ročnú účtovnú závierku v súlade s postupom určeným podľa zákona o účtovníctve. Ak zverejnenie ročnej účtovnej závierky nevyplýva zo zákona o účtovníctve, sú povinní na požiadanie sprístupniť verejnosti ročnú účtovnú závierku. Týmto sa stransparentňujú vzťahy a umožní sa verejná kontrola dodržiavania princípu nezávislého vzťahu.

1.5. Obnoviteľné zdroje

Zákon o energetike si všíma aj obnoviteľné zdroje a transportuje v tejto súvislosti aj príslušnú európsku legislatívu. Na účely tohto zákona výroba elektriny z obnoviteľných zdrojov energie je taká výroba elektriny, pri ktorej ako primárny zdroj výroby sa využíva aspoň jeden zo zdrojov:

- a) vodná energia,
- b) solárna energia,
- c) veterná energia,
- d) geotermálna energia,
- e) biomasa - biologicky rozložiteľná zložka výrobku, alebo zvyšku rastlinných a živočíšnych látok z poľnohospodárstva, lesníctva alebo biologicky rozložiteľná zložka priemyselného odpadu a komunálneho odpadu,
- f) bioplyn.

Prednostné právo na prenos elektriny, distribúciu elektriny a dodávku elektriny sa vzťahuje na elektrinu vyrobenú využívaním kinetickej energie vodného zdroja vodnou elektrárnou. Výrobca, ktorý vyrába elektrinu z obnoviteľných zdrojov energie, má prednostné právo na prenos elektriny, distribúciu elektriny a na dodávku, ak výrobné zariadenie určené na výrobu elektriny z obnoviteľných zdrojov energie spĺňa technické podmienky a obchodné podmienky podľa zákona o regulácii. Prednostné právo na prenos elektriny sa ale nevzťahuje na prenos elektriny spojovacím vedením.

Výrobca elektriny z obnoviteľných zdrojov energie má právo na vydanie potvrdenia o pôvode vyrobenej elektriny. Potvrdenie obsahuje označenie zdroja vyrobenej elektriny, dátum a miesto výroby a v prípade vodných elektrární aj ich výkon. Toto potvrdenie vydá úrad.

Ministerstvo hospodárstva SR môže vo všeobecnom hospodárskom záujme určiť rozhodnutím povinnosť prednostného prístupu a prednostného pripojenia do sústavy, prednostného prenosu elektriny, prednostnej distribúcie elektriny a prednostnej dodávky elektriny vyrobenej z obnoviteľných zdrojov energie na vymedzenom území. Toto rozhodnutie uverejní vo vestníku Ministerstva hospodárstva SR a na internetovej stránke Ministerstva hospodárstva SR. Ministerstvo hospodárstva SR rozhodnutím určí podmienky prednostného prenosu elektriny, prednostnej distribúcie elektriny a prednostnej dodávky elektriny vyrobenej z obnoviteľných zdrojov

energie. Proti rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.

1.5.1. Výroba elektriny z domáceho uhlia

Ministerstvo hospodárstva SR môže vo všeobecnom hospodárskom záujme a z dôvodu bezpečnosti dodávok elektriny rozhodnutím uložiť povinnosť

- a) výrobcovi elektriny vyrábať elektrinu z domáceho uhlia,
- b) prevádzkovateľovi prenosovej sústavy a prevádzkovateľovi distribučnej sústavy zabezpečiť prednostný prístup a prednostné pripojenie do sústavy, prednostný prenos alebo prednostnú distribúciu elektriny vyrobenej z domáceho uhlia,
- c) dodávateľovi elektriny prednostne dodávať vyrobenú elektrinu z domáceho uhlia.

Dôvodom uprednostňovania elektriny zo zdrojov používajúcich domáce uhlie je predovšetkým zvýšenie bezpečnosti dodávky elektriny, ako aj ochrana využívania domácich zdrojov energie.

Prednostné právo platí len dovtedy, kým výroba elektriny z domáceho uhlia neprekročí 15 % z celkového vyrobeného množstva elektriny potrebnej na pokrytie spotreby elektriny na vymedzenom území. Prednostné právo sa nevzťahuje na prenos elektriny spojovacím vedením.

Ministerstvo hospodárstva SR určí rozhodnutím podmienky, za ktorých je povinný výrobca elektriny, prevádzkovateľ prenosovej sústavy, prevádzkovateľ distribučnej sústavy a dodávateľ elektriny plniť povinnosť pri výrobe elektriny z domáceho uhlia vo všeobecnom hospodárskom záujme. Proti rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok. Ministerstvo hospodárstva SR je povinné rozhodnutie zverejniť vo vestníku ministerstva a na internetovej stránke ministerstva.

1.6. Meranie elektriny

Meranie elektriny je jednou zo základných podmienok dodávky elektriny. Meranie elektriny v prenosovej sústave je povinný zabezpečiť prevádzkovateľ prenosovej sústavy a meranie elektriny v distribučnej sústave prevádzkovateľ distribučnej sústavy. Zabezpečenie týchto činností možno delegovať na zmluvnom základe na inú odborne spôsobilú osobu. Merať odber elektriny je možné len určeným meradlom. Montáž určeného meradla zabezpečuje výrobca elektriny, prevádzkovateľ prenosovej sústavy, prevádzkovateľ distribučnej sústavy a vlastník priameho vedenia na vlastné náklady. Úpravy na umiestnenie určeného meradla zabezpečuje odberateľ na vlastné náklady.

Prevádzkovateľ prenosovej sústavy alebo prevádzkovateľ distribučnej sústavy má právo zabezpečiť proti neoprávnenej manipulácii elektrickú prípojku a odberné elektrické zariadenie až po určené meradlo. Akýkoľvek zásah do určeného meradla a obvodov určeného meradla inou osobou ako prevádzkovateľom prenosovej sústavy alebo prevádzkovateľom distribučnej sústavy je zakázaný. Prevádzkovateľ prenosovej sústavy alebo prevádzkovateľ distribučnej sústavy je povinný zabezpečiť overenie správnosti merania odberu elektriny podľa

zákona č. 142/2000 Z. z. o metrológii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Ak má odberateľ elektriny pochybnosti o správnosti merania údajov určeným meradlom alebo zistí na určenom meradle chybu, požiada prevádzkovateľa prenosovej sústavy alebo prevádzkovateľa distribučnej sústavy o preskúšame. Títo sú povinní do 30 dní od doručenia žiadosti zabezpečiť preskúšanie meradla. V prípade zistenia chyby na určenom meradle uhrádza náklady spojené s preskúšaním a s výmenou meradla prevádzkovateľ prenosovej sústavy alebo prevádzkovateľ distribučnej sústavy. V prípade, ak neboli na určenom meradle zistené chyby, hradí náklady spojené s preskúšaním a výmenou ten, kto o to požiada. Prevádzkovateľ prenosovej sústavy alebo prevádzkovateľ distribučnej sústavy pri výmene určeného meradla je povinný informovať odberateľa elektriny o stave odobratého množstva elektriny a zároveň je povinný oznámiť stav meradla pred výmenou a stav nového meradla po výmene. Termín výmeny určeného meradla je povinný oznámiť odberateľovi 15 dní pred uskutočnením výmeny.

Výrobca elektriny alebo koncový odberateľ je povinný umožniť prevádzkovateľovi prenosovej sústavy, prevádzkovateľovi distribučnej sústavy alebo poverenej osobe prístup k určenému meradlu a k odbernému elektrickému zariadeniu za účelom vykonania kontroly, výmeny, odobratia určeného meradla alebo zistenia odobratého množstva elektriny. Rovnako sú povinní oznámiť aj s tým súvisiace prerušenie dodávky elektriny.

1.7. Správne delikty

Aby bol zákon kompletný, bolo potrebné okrem úpravy postavenia Štátnej energetickej inšpekcie, upraviť aj správne delikty a ukladanie pokút inšpekciou. Inšpekcia uloží pokutu držiteľovi povolenia alebo inej fyzickej osobe alebo právnickej osobe vo výške

a) od 5 miliónov Sk do 50 miliónov Sk za porušenie povinností

1. ukladaných vo všeobecnom hospodárskom záujme,
2. zabezpečenia bezpečnosti a spoľahlivosti prevádzkovania sústav a sietí,
3. ukladaných na predchádzanie stavu núdze a pri predchádzaní stavu núdze,
4. uložených v súvislosti s prijatím opatrení pri výkone štátnej správy
5. vedenie oddelenej evidencie na účely účtovníctva, oddelenie prevádzkovania prenosovej sústavy, oddelenie prevádzkovania distribučnej sústavy, oddelenie prevádzkovania prepravnej siete, oddelenie prevádzkovania distribučnej siete,

b) od 1 milióna Sk do 5 miliónov Sk za porušenie povinností

1. v súvislosti so zabezpečením ochrany odberateľov elektriny v domácnosti a odberateľov plynu v domácnosti,
2. vyplývajúcich z rozhodnutia o súhlase na výstavbu priameho vedenia alebo z rozhodnutia na výstavbu priameho plynovodu
3. v ochranných pásmach sústavy, v ochranných pásmach a bezpečnostných pásmach plynárenských zariadení a v ochranných pásmach potrubí na prepravu pohonných látok alebo ropy,

4. uložených držiteľom povolení podľa § 10 zákona o energetike,
- c) od 100 000 Sk do 1 milióna Sk za porušenie povinností
1. poskytnúť spoluprácu alebo súčinnosť orgánom inšpekcie alebo ministerstvu pri výkone dozoru podľa tohto zákona,
 2. umožniť vstup na pozemky, do objektov a do zariadení orgánom inšpekcie pri výkone dozoru podľa tohto zákona,
 3. predložiť výkazy alebo poskytnúť informácie ministerstvu alebo inšpekcii v rozsahu, spôsobom a v termínoch podľa tohto zákona,
 4. ohlásiť začiatok, zmenu alebo ukončenie výkonu činnosti, na ktorú sa nevyžaduje povolenie.

Pri opakovanom porušení sa pokuta zvyšuje až na dvojnásobok. Pri určení výšky pokuty sa prihliada najmä na závažnosť, spôsob, čas trvania a možné následky porušenia povinností. Pokutu možno uložiť do jedného roka odo dňa, keď inšpekcia zistila porušenie povinností, najneskôr však do piatich rokov odo dňa, keď k porušeniu povinností došlo. Výnosy z pokút sú príjmom štátneho rozpočtu. Kópiu rozhodnutia o uložení pokuty s doložkou vykonateľnosti zašle inšpekcia miestne príslušnému daňovému úradu.

Zákonom o energetike sa súčasne novelizoval aj zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov. § 3 tohto zákona upravuje čo nie je živnosťou. V nadväznosti na novú úpravu v oblasti energetickej legislatívy sa upravuje aj znenie § 3 ods. 2 písm. d) živnostenského zákona, podľa ktorého živnosťou nie je výroba, prenos, distribúcia, dodávka elektriny, výroba, preprava, distribúcia, dodávka a uskladňovanie plynu, prevádzkovanie potrubí na prepravu pohonných látok alebo ropy, prevádzkovanie zariadení na plnenie tlakových nádob a rozvod skvapalneného plynného uhlíkovdika.

Do 31. decembra 2004 bola tepelná energetika upravená v rámci zákona č. 70/ 1998 Z. z. o energetike. S účinnosťou od 1. januára 2005 je oblasť tepelnej energetiky upravená samostatným, **zákonom č. 657/2004 Z. z. o tepelnej energetike**. Zo zhodnotenia doterajšej aplikácie unifikovaného zákona č. 70/1998 Z. z. o energetike vyplynula potreba podrobnejšie a samostatne upraviť niektoré podmienky podnikania v tepelnej energetike, najmä práva a povinnosti účastníkov trhu s teplom, podmienky hospodárnosti prevádzky tepelných zariadení, obmedzujúce opatrenia súvisiace so stavom núdze v tepelnej energetike, ale aj práva a povinnosti osôb, ktorých právom chránené záujmy môžu byť výkonom práv a povinností účastníkov trhu s teplom dotknuté. Vzhľadom na rozsah a zložitnosť navrhovaných zmien v právnej úprave podnikania v tepelnej energetike sa navrhujú tieto zmeny riešiť v novom samostatnom zákone o tepelnej energetike, čím sa právna úprava podnikania v tepelnej energetike vyčleňuje z doterajšej právnej úpravy podnikania v energetike, ale na druhej strane sa podmienky podnikania v tepelnej energetike upravujú podrobnejšie, prehľadnejšie a z hľadiska zohľadnenia špecifických podmienok podnikania v tepelnej energetike aj viac jednoznačne a prehľadnejšie.

3. Zákon o regulácii

Dňa 1. januára 2005 nadobúda účinnosť aj zákon č. 658/2004 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 276/2001 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o regulácii“).

Reguláciou v sieťových odvetviach sa rozumie zabezpečenie nediskriminačného a transparentného výkonu činností v sieťových odvetviach, uplatnenie regulačných opatrení zameraných na znižovanie rizík porušovania pravidiel hospodárskej súťaže zneužitím dominantného postavenia na trhu s tovarom a službami tak, aby sa chránili práva a povinnosti oprávnených odberateľov a domácností, ako aj ukladanie a kontrola informačných povinností o podmienkach výroby a dodávky tovaru a služieb vrátane informačných povinností o ich vplyve na životné prostredie. Regulácia zahŕňa aj uplatňovanie opatrení na zabezpečenie spoľahlivej, hospodárnej a kvalitnej dodávky tovarov a služieb, opatrení na ochranu spotrebiteľov a opatrení na ochranu oprávnených záujmov držiteľov povolení a osvedčení na vykonávanie činností v sieťových odvetviach, ako aj opatrení na dosiahnutie primeranej návratnosti ich investícií.

Okrem vyššie spomenutej potreby transpozície príslušných smerníc Európskej únie do právneho poriadku Slovenskej republiky, bolo dôvodom novelizácie zákona o regulácii aj zosúladenie kompetencií Úradu pre reguláciu sieťových odvetví v oblasti energetiky, plynárenstva a teplárenstva s kompetenciami Ministerstva hospodárstva SR podľa zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov (§ 6) a novým zákonom o energetike. Ďalej novela rieši niektoré nedostatky v činnosti a rozhodovaní úradu a v súvislosti s tým jasne vymedzuje jeho zodpovednosť za dôsledky svojho rozhodovania a nakoniec novela zákona o regulácii zabezpečuje transparentnosť a objektívnosť v rozhodovaní úradu, najmä zavedením možnosti uplatňovania opravných prostriedkov proti nesprávnym a nezákonným rozhodnutiam a v súvislosti s tým stanovuje najmä jednoznačné pravidlá pre rozhodovanie vo všetkých veciach, v ktorých rozhoduje úrad.

3.1. Predmet, rozsah, podmienky a spôsob regulácie v sieťových odvetviach

Sieťovými odvetviami sa v zákone o regulácii rozumie:

- výroba, prenos, distribúcia a dodávka elektriny a s tým súvisiace služby,
- výroba, preprava, distribúcia, uskladňovanie a dodávka plynu a s týmito činnosťami súvisiace služby,
- výroba a rozvod tepla,
- hromadné zásobovanie vodou verejnými vodovodmi a hromadné odvádzanie odpadových vôd verejnou kanalizáciou podľa zákona č. 442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách a o zmene a doplnení zákona č. 276/2001 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach (ďalej len „zákon o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách“).

Predmetom regulácie podľa § 3 zákona o regulácii je určovanie alebo schvaľovanie spôsobu, postupov a podmienok pre

- a) pripojenie a prístup do prenosovej sústavy, distribučnej sústavy, prepravnej siete a distribučnej siete podľa osobitného predpisu,
- b) prenos elektriny a distribúciu elektriny na vymedzenom území,
- c) prepravu plynu a distribúciu plynu na vymedzenom území,
- d) poskytovanie podporných služieb v elektroenergetike a plynárenstve,
- e) poskytovanie služieb prevádzkovateľa prenosovej sústavy a služieb prevádzkovateľa distribučnej sústavy,
- f) prístup a pripojenie nových výrobcov elektriny a plynu do sústavy alebo do siete.

Predmetom regulácie podľa zákona o regulácii je ďalej regulácia ceny tovarov a ceny poskytovaných služieb v sieťových odvetviach a určenie podmienok ich uplatňovania. Predmetom regulácie podľa tohto zákona je aj určenie spôsobu, postupu a podmienok

- a) pre prevádzkovanie sústavy a siete,
- b) dodávku elektriny a dodávku plynu domácnostiam,
- c) výrobu, prenos a distribúciu elektriny vyrobenej z obnoviteľných zdrojov energie, elektriny vyrobenej kombinovanou výrobou elektriny a tepla a elektriny vyrobenej z domáceho uhlia.

V novom znení § 3 zákona o regulácii sa vymedzuje predmet regulácie tak, aby bol v súlade s minimálnym rozsahom regulácie podľa príslušných smerníc Európskej únie a aj v súlade s vyššie uvedeným kompetenčným zákonom. Oproti doterajšiemu stavu sa predmet regulácie rozširuje aj na:

- určovanie rozsahu a spôsobu vecnej regulácie (podmienok prístupu a prenosu) a regulácie cien a taríf za cezhraničný prenos elektriny a cezhraničnú prepravu plynu (tranzity) a služby s tým spojené,
- riadenie a pridelenie kapacity na prepojovacích zariadeniach,
- mechanizmy na odstraňovanie preťažených kapacít v rámci národnej sústavy,
- určovanie lehôt pre prenosové a distribučné podniky na realizáciu spojení a opráv,
- efektívne oddelenie účtov pri jednotlivých činnostiach s cieľom vylúčenia krížových dotácií,
- určovanie pravidiel pre publikovanie informácií o cenách, kapacitách, podmienkach prístupu do sústavy a sietí a podmienkach a cenách poskytovaných služieb,
- určovanie pravidiel fungovania trhu s plynom a elektrinou (namiesto doterajšieho určovania obchodných podmienok),
- rozhodovanie o sporoch o prístupe do sústavy a plynárenskej siete, ako aj o prístupe do zásobníkov plynu a k akumulácii plynu,
- určovanie Štandardov kvality dodávaných tovarov (elektriny, plynu, vody, tepla) a služieb,
- určovanie obsahových náležitostí podkladov a informácií pre potreby úradu a pre orgány Európskej únie.

Predmet regulácie sa rozširuje aj o výkon kontroly nad dodržiavaním zákona o regulácii, zákona o energetike a zákona o

tepelnej energetike, ako aj nad ustanoveniami zákona o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách, týkajúcich sa cenovej regulácie. Do predmetu regulácie sa zahŕňa aj vykonávanie auditu správnosti cenotvorby pri regulovaných subjektoch. Na druhej strane sa z predmetu regulácie vykonávanej v pôsobnosti úradu vypúšťa tzv. autorizácia, teda posudzovanie súladu zámeru na výstavbu, rekonštrukciu alebo zrušenie energetických zariadení s koncepciou energetickej politiky, ktorá na základe zákona o energetike je v pôsobnosti Ministerstva hospodárstva SR.

3.2. Zriadenie, postavenie a pôsobnosť úradu

Novela zákona do postavenia úradu nezasiahla a zostáva zachované jeho postavenie ako orgánu Štátnej správy s pôsobnosťou pre celé územie Slovenskej republiky, ktorý nezávisle vykonáva svoju pôsobnosť podľa § 5 zákona o regulácii.

3.3. Podmienky vykonávania regulovaných činností a práva a povinnosti regulovaných subjektov

Regulovanou činnosťou je vykonávanie činností v sieťových odvetviach, na ktoré sa vyžaduje povolenie alebo osvedčenie podľa zákona o regulácii alebo podľa osobitných predpisov (napr. zákon o energetike) a ktorého podmienky vykonávania sú ustanovené v zákone o regulácii alebo v týchto osobitných predpisoch. Regulovaným subjektom je fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá vykonáva regulovanú činnosť alebo ktorého práva a povinnosti upravuje zákon o regulácii alebo príslušné osobitné predpisy.

Činnosťami v sieťových odvetviach sú:

- **výroba, prenos, distribúcia a dodávka** elektriny a poskytnutie podporných služieb a systémových služieb;
- **prenosom elektriny** je preprava elektriny prenosovou sústavou na vymedzenom území, alebo preprava elektriny prenosovou sústavou na tej časti vymedzeného územia, ktoré spája jeho časť s územím členských štátov Európskej únie alebo s územím tretích štátov. Vymedzeným územím je územie Slovenskej republiky. Distribúciou elektriny je preprava elektriny distribučnou sústavou na časti vymedzeného územia. Podpornou službou je služba, ktorú poskytuje výrobca elektriny prevádzkovateľovi prenosovej sústavy na zabezpečenie poskytovania systémových služieb potrebných pre dodržanie kvality dodávky elektriny a na zabezpečenie prevádzkovej spoľahlivosti sústavy, pričom výsledkom ich poskytnutia je spravidla dodávka regulačnej elektriny. Systémovou službou je služba prevádzkovateľa prenosovej sústavy potrebná na zabezpečenie prevádzkovej spoľahlivosti sústavy na vymedzenom území. Systémová služba zahŕňa aj služby, ktoré poskytuje prevádzkovateľ prenosovej sústavy potrebné na zabezpečenie bezpečnej prevádzky výrobných zariadení výrobcu, elektriny;
- **výroba, preprava, distribúcia, uskladňovanie a dodávka plynu** a poskytovanie podporných služieb - výrobou plynu je ťažba zemného plynu alebo výroba bioplynu, výroba plynu z biomasy alebo výroba plynu z iného plynného uhľovodíka. Prepravou plynu

je doprava plynu prepravnou sieťou. Distribúciou plynu je doprava plynu distribučnou sieťou. Podpornou službou v plynárenstve je služba potrebná pre prístup do siete, prevádzkovanie siete vrátane prevádzkovania zariadení potrebných na vyvažovanie siete alebo zariadení potrebných na zmiešavanie plynu s výnimkou zariadení potrebných na zabezpečenie vlastnej činnosti prevádzkovateľa siete;

- **výroba, distribúcia a dodávka tepla** - výrobou tepla sú fyzikálne a chemické procesy v zariadeniach na výrobu tepla, ktorých výsledkom je získanie tepla za účelom jeho predaja na vykurovanie alebo na prípravu teplej úžitkovej vody alebo na iné tepelnoenergetické využitie, Dodávkou tepla je predaj tepla na vykurovanie, predaj tepla na prípravu teplej úžitkovej vody, predaj tepla v teplej úžitkovej vode alebo predaj tepla na iné využitie. Distribúciou tepla je preprava tepla verejným rozvodom k odberateľovi;
- **prevádzkovanie verejného vodovodu a verejnej kanalizácie** - verejným vodovodom je súbor objektov a zariadení slúžiacich verejnej potrebe, umožňujúcich hromadné zásobovanie obyvateľstva a iných odberateľov vodou. Verejnou kanalizáciou je prevádzkovo samostatný súbor objektov a zariadení slúžiacich verejnej potrebe na hromadné odvádzanie odpadových vôd umožňujúcich neškodný príjem, odvádzanie a spravidla aj čistenie odpadových vôd;
- **poskytovanie vodohospodárskych služieb** súvisiacich s využitím hydroenergetického potenciálu vodného toku - vodohospodárskou službou, je každá činnosť, ktorá sa poskytuje pre domácnosti, verejné inštitúcie alebo hospodársku činnosť, ako je odber, vzdúvanie, zachytávanie, úprava a dodávanie povrchových vôd a podzemných vôd, odvádzanie a čistenie odpadových vôd s následným vypúšťaním do recipienta. Hydroenergetickým potenciálom vodného toku je mechanická energia produkovaná pohybom masy vody v prirodzenom koryte alebo v umelom koryte. Hydroenergetický potenciál vodných tokov je ich súčasťou a je vo vlastníctve Slovenskej republiky;
- **poskytovanie vodohospodárskych služieb** súvisiacich s odberom povrchových vôd a odberom energetickej vody z vodných tokov - vodou z povrchového odtoku je voda zo zrážok, ktorá nevsiakla do zeme a ktorá je odvádzaná z terénu alebo z vonkajších častí budov do povrchových vôd a do podzemných vôd. Energetickej vodou je voda odobratá na účely využitia jej hydroenergetického potenciálu.

3.4. Pravidlá pre fungovanie trhu s elektrinou a s plynom

V novom § 12a sa v plnom rozsahu upravujú obsahové náležitosti pravidiel pre fungovanie trhu s elektrinou a plynom. Cieľom tohto ustanovenia je vytvoriť právny rámec pre transparentné a nediskriminačné fungovanie trhu a pre transparentné a nediskriminačné správanie sa účastníkov trhu s osobitným dôrazom na ochranu chránených odberateľov - domácnosti. Pravidlá pre fungovanie trhu s elektrinou a plynom upravujú práva, a povinnosti účastníkov trhu a podmienky potrebné pre

nediskriminačné a transparentné organizovanie trhu s elektrinou a plynom. Tieto pravidlá upravujú technické podmienky pre organizovanie trhu s elektrinou a plynom a obchodné podmienky pre organizovanie trhu s elektrinou a plynom.

Pravidlá trhu podľa § 12a ods. 2 zákona o regulácii ustanovujú najmä podmienky

- a) prístupu do sústavy a do siete,
- b) pre cezhraničnú výmenu elektriny podľa osobitného predpisu,
- c) prístupu do zásobníka plynu a prístupu k akumulácii plynu,
- d) prístupu a pripojenia nových výrobcov elektriny a plynu do sústavy alebo do siete,
- e) pripojenia do sústavy alebo do siete,
- f) prenosu elektriny a prepravy plynu,
- g) distribúcie elektriny a plynu,
- h) dodávky elektriny a plynu, v rozsahu potrebnom pre efektívne fungovanie trhu,
- i) poskytovania podporných služieb,
- j) dodávky regulačnej elektriny,
- k) poskytovania systémových služieb v elektroenergetike,
- l) dodávky elektriny a plynu domácnostiam,
- m) výroby, prenosu, distribúcie a dodávky elektriny vyrobenej z obnoviteľných zdrojov energie, kombinovanou výrobou elektriny a tepla a elektriny vyrobenej z domáceho uhlia,
- n) poskytovania univerzálnej služby,
- o) prevzatia zodpovednosti za odchýlky jednotlivých účastníkov trhu a za odchýlky sústavy, spôsob vyhodnocovania, zúčtovania a vysporiadania odchýlok jednotlivých účastníkov trhu a odchýlky sústavy.

Podmienkami potrebnými pre organizovanie trhu s elektrinou a plynom sú aj určenie

- a) lehoty na pripojenie k sústave alebo k sieti a lehoty na vykonanie údržby a opravy sústavy alebo siete, lehoty na dodávku elektriny alebo plynu a lehoty na poskytnutie služby,
- b) spôsobu predchádzania vzniku preťaženia a riešenia preťaženia národnej sústavy alebo siete,
- c) postupov pre vyhodnocovanie odchýlky účastníka trhu a odchýlky sústavy,
- d) rozsahu a spôsobu zabezpečenia podporných služieb,
- e) rozsahu a spôsobu dodávky regulačnej energie,
- f) podmienok použitia typových diagramov odberu elektriny alebo plynu
- g) rozsahu, spôsobu a postupu pri uverejňovaní informácií prevádzkovateľom prenosovej sústavy a siete,
- h) spôsobu uverejňovania informácií o využití kapacity cezhraničnej výmeny elektriny, využitia kapacity národnej sústavy a siete.

Pravidlá trhu zahrnujú aj obchodné podmienky pre účastníkov trhu s elektrinou a plynom, ktoré obsahujú najmä

- a) podmienky za dodávky elektriny vrátane dodávky regulačnej

- elektriny a dodávky elektriny domácnostiam,
- b) podmienky za poskytnutie podporných služieb a systémových služieb,
 - c) podmienky za dodávky elektriny vyrobenej z obnoviteľných zdrojov energie, kombinovanou výrobou elektriny a tepla a elektriny vyrobenej z domáceho uhlia,
 - d) podmienky vyúčtovania za dodávky elektriny vrátane dodávky regulačnej elektriny a dodávky elektriny domácnostiam,
 - e) podmienky vyúčtovania za poskytnuté podporné služby a systémové služby
 - f) podmienky vyúčtovania za dodávky elektriny vyrobenej z obnoviteľných zdrojov energie, kombinovanou výrobou elektriny a tepla a elektriny vyrobenej z domáceho uhlia,
 - g) podmienky vysporiadania odchýlky účastníka trhu a odchýlky sústavy
 - h) podmienky ochrany domácnosti.

Zákon o regulácii uložil povinnosť úradu pripraviť návrh pravidiel trhu vo forme návrhu nariadenia vlády Slovenskej republiky, a to do troch mesiacov od nadobudnutia účinnosti novely zákona o regulácii. Pravidlá trhu budú následne uverejnené vo forme nariadenia vlády Slovenskej republiky v Zbierke zákonov Slovenskej republiky, a tým sa stanú všeobecne záväznými odo dňa ich účinnosti. Prevádzkovateľ sústavy a siete a prevádzkovateľ zásobníka plynu budú povinní zapracovať tieto pravidlá trhu do prevádzkového poriadku a predložiť na schválenie úradu najneskôr do dvoch mesiacov od účinnosti nariadenia vlády Slovenskej republiky, ktorým sa vydajú pravidlá trhu.

3.5. Cenová regulácia a konanie vo veciach cenovej regulácie

V novom znení §12 sa v súlade so zmenami vyplývajúcimi z novely zákona o cenách a s požiadavkami vyplývajúcimi z príslušných smerníc Európskych spoločenstiev a Európskej únie upravujú rozsah a spôsoby regulácie cien tak, aby postupy pri úradnom určení ceny alebo schválení regulovaným subjektom navrhovanej ceny boli transparentné, nediskriminačné a aby rozhodovanie o cenách bolo objektívne. Nové znenie § 12 vytvára aj právny rámec pre postupnú likvidáciu dlhodobého vznikajúceho deficitu Štátneho fondu likvidácie jadrovej energetických zariadení a nakladania s vyhoretým jadrovým palivom a rádioaktívnymi odpadmi. Tento deficit v súčasnosti dosahuje výšku 15 mld. Sk a jeho postupná likvidácia by sa mala uskutočniť v priebehu 10-tich rokov s tým, že do ceny každej jednej kWh odobratej energie sa náklady na likvidáciu deficitu započítajú vo výške 7 halierov. Celkovo to predstavuje zvýšenie nákladov za spotrebu elektrickej energie na jednu domácnosť cca 350 Sk ročne.

Cenovej regulácii podľá § 12 ods. 1 zákona o regulácii podlieha

- a) výroba elektriny vyrobenej z obnoviteľných zdrojov energie, elektriny vyrobenej kombinovanou výrobou elektriny a tepla a elektriny vyrobenej domáceho uhlia,
- b) pripojenie do sústavy a siete, v prípade zásobníkov v rozsahu vymedzenom v pravidlách trhu s plynom,
- c) pripojenie nových výrobcov elektriny alebo plynu do sústavy alebo do siete, v prípade zásobníkov v rozsahu vymedzenom v pravidlách trhu s plynom,
- d) prístup do sústavy a siete, v prípade zásobníkov v rozsahu vymedzenom v pravidlách trhu s plynom,
- e) prenos a distribúcia elektriny,
- f) dodávka elektriny pre domácnosti,
- g) poskytovanie systémových služieb v elektroenergetike,
- h) poskytovanie podporných služieb v elektroenergetike a plynárenstve, v prípade zásobníkov v rozsahu vymedzenom v pravidlách trhu s plynom,
- i) preprava a distribúcia plynu,
- j) dodávka plynu pre domácnosti,
- k) výroba, distribúcia a dodávka tepla,
- l) výroba, distribúcia a dodávka pitnej vody verejným vodovodom,
- m) odvedenie a čistenie odpadovej vody verejnou kanalizáciou,
- n) poskytovanie vodohospodárskych služieb súvisiacich s využitím hydroenergetického potenciálu vodného toku a s úpravou, dodávkou a odberom povrchových vôd a odberom energetickej vody z vodných tokov.

Cenová regulácia je výsledkom spolupráce a pôsobenia niekoľkých orgánov, hlavne Ministerstva hospodárstva SR a úradu. Proces tvorby regulačnej politiky na nasledujúci rok začína na úrade, ktorého regulačná rada vypracuje návrh regulačnej politiky na nastávajúce regulačné obdobie, ktorého súčasťou je aj návrh koncepcie rozsahu cenovej regulácie a návrh spôsobu vykonávania cenovej regulácie. Tento návrh predloží predseda regulačnej rady (ktorý je súčasne predsedom úradu) do 15. marca príslušného kalendárneho roku na nasledujúce regulačné obdobie Ministerstvu hospodárstva SR a zároveň uverejní na internetovej stránke úradu. Ministerstvo hospodárstva SR po obdržaní návrhu regulačnej politiky posúdi súlad tohto návrhu so zámermi energetickej politiky a svoj posudok zašle predsedovi regulačnej rady do 15. apríla príslušného kalendárneho roku. Predseda regulačnej rady posudok Ministerstva hospodárstva SR aj s návrhom stanoviska regulačnej rady k tomuto posudku z hľadiska rozsahu cenovej regulácie a spôsobu vykonávania cenovej regulácie predloží na rokovanie regulačnej rady. Regulačná rada po prerokovaní posudku Ministerstva hospodárstva SR a stanoviska predsedu regulačnej rady rozhodne o rozsahu cenovej regulácie a spôsobe vykonávania cenovej regulácie na nasledujúce regulačné obdobie. Regulačnou radou schválený rozsah cenovej regulácie a spôsob jej vykonania

úrad vyhlási všeobecne záväzným právnym predpisom do 30. júna príslušného kalendárneho roka na nasledujúce regulačné obdobie, čím sa zabezpečí, aby už v polovici roka bol jasný a v Zbierke zákonov Slovenskej republiky uverejnený rozsah cenovej regulácie a spôsob jej vykonania.

Regulovaný subjekt podľa vyhláseného a uverejneného rozsahu cenovej regulácie a spôsobu vykonania cenovej regulácie predloží na úrad návrh ceny tovaru alebo ceny služieb, a to do 31. augusta príslušného kalendárneho roka pre pripojenie do sústavy a siete, v prípade zásobníkov v rozsahu vymedzenom v pravidlách trhu s plynom, pre pripojenie nových výrobcov elektriny alebo plynu do sústavy alebo do siete, v prípade zásobníkov v rozsahu vymedzenom v pravidlách trhu s plynom, pre prístup do sústavy a siete, v prípade zásobníkov v rozsahu vymedzenom v pravidlách trhu s plynom, pre prenos a distribúciu elektriny, pre poskytovanie systémových služieb v elektroenergetike, pre poskytovanie podporných služieb v elektroenergetike a plynárenstve, v prípade zásobníkov v rozsahu vymedzenom v pravidlách trhu s plynom, pre dodávky plynu pre domácnosti a pre poskytovanie vodohospodárskych služieb súvisiacich s využitím hydroenergetického potenciálu vodného toku a s úpravou, dodávkou a odberom povrchových vôd a odberom energetickej vody z vodných tokov. Regulovaný subjekt podľa vyhláseného a uverejneného rozsahu cenovej regulácie a spôsobu vykonania cenovej regulácie predloží na úrad návrh ceny tovaru alebo ceny služieb do 31. októbra príslušného kalendárneho roka pre ostatné činnosti uvedené v § 12 ods. 1 zákona o regulácii, pri ktorých nepredkladá návrh do 31. augusta príslušného kalendárneho roka.

Úrad návrh ceny predložený regulovaným subjektom posúdi. Ak je návrh ceny v súlade s vyhláseným rozsahom cenovej regulácie a spôsobom vykonania cenovej regulácie, návrh ceny schváli, o čom vydá rozhodnutie do 30 dní od doručenia návrhu ceny. Toto rozhodnutie doručí účastníkovi konania, uverejní vo svojom vestníku a na svojej internetovej stránke. Vydanie cenového rozhodnutia oznámi tiež v Zbierke zákonov Slovenskej republiky.

Spôsob vykonania cenovej regulácie tovaru alebo služby, ktorého dodanie alebo poskytnutie je regulovanou činnosťou podľa tohto zákona, môže byť určený ako

- a) priame určenie maximálnej ceny alebo pevnej ceny alebo porovnateľnej ceny, alebo
- b) určenie spôsobu výpočtu maximálnej ceny alebo pevnej ceny alebo porovnateľnej ceny. Spôsob výpočtu ceny musí zohľadňovať oprávnené náklady a primeraný zisk, vrátane rozsahu investícií, ktoré možno do ceny započítať. Rozsah oprávnených nákladov musí zohľadňovať rozsah potrebných investícií na zabezpečenie dlhodobej prevádzkyschopnosti sústavy a siete vrátane alikvotnej časti povinných odvodov na

likvidáciu jadrovoenergetických zariadení a nakladania s vyhoretým jadrovým palivom a rádioaktívnymi odpadmi odvádzanými podľa osobitného predpisu, alebo

- c) určenie rozsahu oprávnených nákladov, ktoré možno do ceny započítať. Rozsah oprávnených nákladov musí zohľadňovať rozsah potrebných investícií na zabezpečenie dlhodobej prevádzkyschopnosti sústavy a siete vrátane alikvotnej Časti povinných odvodov na likvidáciu jadrovoenergetických zariadení a nakladania s vyhoretým jadrovým palivom a rádioaktívnymi odpadmi odvádzanými podľa osobitného predpisu, alebo
- d) určenie výšky primeraného zisku, vrátane rozsahu investícií, ktoré možno započítať; pričom výška primeraného zisku musí zohľadňovať rozsah potrebných investícií na zabezpečenie dlhodobej prevádzkyschopnosti sústavy a siete. Pri určení výšky primeraného zisku sa zohľadní aj alikvotná časť povinných odvodov na likvidáciu jadrovoenergetických zariadení a nakladania s vyhoretým jadrovým palivom a rádioaktívnymi odpadmi odvádzanými podľa osobitného predpisu.

Zákon o regulácii dáva možnosť jednotlivé spôsoby cenovej regulácie spájať alebo kombinovať.

Osobitný prípad predstavuje spôsob cenovej regulácie prepravy plynu, ktorý sa priamo zo zákona určí ako priame určenie porovnateľnej ceny, ktorá sa určí porovnaním ceny za prepravu plynu v Slovenskej republike s cenami za prepravu plynu v ostatných členských štátoch (tzv. „benchmarking“). Pri tomto spôsobe určenia ceny za prepravu plynu ÚRSO zohľadní zmluvy o tranzite plynu cez územie Slovenskej republiky uzatvorené pred nadobudnutím účinnosti novely zákona o regulácii.

Úrad ustanoví všeobecne záväzným právnym predpisom rozsah a štruktúru oprávnených nákladov a spôsob určenia výšky primeraného zisku. V tomto predpise môže v záujme predchádzania stavu núdze a odstránenia stavu núdze a vo všeobecnom hospodárskom záujme ustanoviť aj najvyššiu mieru primeraného zisku.

Zákon o regulácii súčasne obsahuje aj interpretačné pravidlo pre cenovú reguláciu, a to v § 12 ods. 10, kde legálne definuje základné pojmy, ktoré sú s ňou spojené - na účely tohto zákona

- a) maximálnou cenou je cena, ktorú nie je možné prekročiť,
- b) pevnou cenou je cena, ktorú nie je možné meniť,
- c) porovnateľnou cenou je cena určená porovnaním
 1. oprávnených nákladov alebo nákladových položiek regulovaných činností s oprávnenými nákladmi alebo s nákladovými položkami rovnakej činnosti alebo porovnateľnej činnosti ako je regulovaná činnosť v Slovenskej republike alebo v členských štátoch Európskej únie, alebo
 2. oprávnených nákladov alebo nákladových položiek jednotlivých procesov, ktoré tvoria činnosť s nákladmi alebo s nákladovými

položkami, z ktorých sa skladajú jednotlivé procesy tvoriace regulovanú činnosť v Slovenskej republike alebo v ostatných členských štátoch Európskej únie, alebo

3. štandardných položiek tvoriacich štruktúru ceny regulovanej činnosti so štandardnými položkami tvoriacimi štruktúru ceny regulovanej činnosti v ostatných členských štátoch Európskej únie,
4. ceny za regulovanú činnosť s cenami regulovaných činností v ostatných členských štátoch Európskej únie,

d) tarifou je pevná cena tovaru alebo pevná cena služby, viažuca sa na technickú jednotku.

Celý postup cenovej regulácie je teda upravený tak, aby regulované subjekty najneskoršie do 1. októbra príslušného kalendárneho roku boli oboznámené s cenou za prenos, distribúciu, dodávku elektriny a plynu vrátane s tým súvisiacich systémových služieb a podporných služieb a pri ostatných regulovaných činnostiach (výroba, distribúcia, dodávka pitnej vody, odvedenie a čistenie odpadovej vody, vodohospodárske služby a výroba a rozvod tepla) najneskoršie do 1. novembra bežného roka pre nasledujúci rok.

V § 14 a 15 zákona o regulácii sa upravujú základné pravidlá konania vo veciach, o ktorých rozhoduje úrad. V zásade sa na konanie pred úradom vzťahuje zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov, pokiaľ zákon o regulácii neustanovuje inak. § 14 upravuje špecifiká pri tzv. cenových konaniach, na ktoré sa správny poriadok nevzťahuje. V cenovom konaní nie je prípustné odvolanie, ale nie je ani vylúčený mimoriadny opravný prostriedok - preskúmateľnosť zákonnosti pri rozhodovaní o cenách súdom. § 15 upravuje osobitosti v rozhodovaní vo všetkých ostatných veciach, v ktorých rozhoduje úrad. Aj v konaniach o týchto veciach platí, že v tých otázkach rozhodovacieho procesu, ktoré nie sú špeciálne upravené v tomto zákone platia subsidiárne ustanovenia správneho poriadku. V konaniach podľa § 15 je prípustné odvolanie, aj preskúmanie právoplatného rozhodnutia o odvolaní súdom.

Ustanovenie §14 zákona o regulácii upravuje konanie o cenovej regulácii. Pre začatie tohto konania je v zmysle platnej právnej úpravy charakteristické, že toto konanie začína podaním návrhu ceny regulovaným subjektom alebo aj z podnetu úradu. Ak konanie začína na základe podania návrhu ceny regulovaným subjektom, účastníkom konania o cenovej regulácii je regulovaný subjekt, ktorý takýto cenový návrh predložil.

Podstatné obsahové náležitosti návrhu ceny podľa § 14 ods. 3 zákona o regulácii sú najmä

- a) označenie regulovaného subjektu, ktorý návrh podáva,
- b) návrh ceny podľa schváleného spôsobu určenia ceny,
- c) ostatné podklady určené všeobecne záväzným právnym predpisom, ktorý vydá úrad.

Po doručení tohto návrhu ceny na úrad a jeho preskúmaní, úrad rozhodne o návrhu ceny vydaním cenového rozhodnutia, ktoré doručí účastníkovi konania a zároveň uverejní vo svojom vestníku a na svojej internetovej stránke. Ak je návrh ceny neúplný alebo je v rozpore s

určeným spôsobom regulácie ceny, vyzve úrad účastníka cenového konania, ktorý takýto návrh ceny predložil, aby v určenej lehote odstránil nedostatky. Úrad návrh ceny zamietne, ak účastník cenového konania v ním určenej lehote neodstránil nedostatky návrhu. V takomto prípade môže úrad určiť cenu na základe konania z vlastného podnetu aj bez návrhu ceny účastníkom cenového konania. Ak úrad postupuje týmto spôsobom a určí cenu z vlastného podnetu, toto rozhodnutie doručí účastníkovi cenového konania a uverejní vo svojom vestníku a na svojej internetovej stránke.

Zákon o regulácii súčasne obsahuje aj možnosť zmeniť alebo zrušiť vydané rozhodnutie o cene, a to tak z vlastného podnetu, ako aj na základe podnetu účastníka cenového konania. Úrad môže teda z vlastného podnetu alebo na návrh účastníka cenového konania svoje rozhodnutie o cene zmeniť alebo zrušiť:

- a) ak bolo vydané na základe nepravdivých, nesprávnych alebo neúplných údajov predložených účastníkom cenového konania,
- b) v prípade stavov núdze, ktoré upravuje § 14 zákona o energetike,
- c) ak nastali zmeny v spôsobe a v rozsahu regulácie ceny,
- d) ak došlo k výraznej zmene ekonomických parametrov, z ktorých sa vychádzalo pri určení ceny.

Zákon o regulácii poskytuje ochranu účastníkovi konania o určení ceny v niekoľkých smeroch. Z hľadiska jeho postavenia na trhu je dôležité, že ak účastník cenového konania požiada úrad o poskytnutie informácie o spôsobe určenia ceny, na základe ktorej vydal rozhodnutie, úrad je povinný túto informáciu účastníkovi konania poskytnúť. Toto má svoje opodstatnenie hlavne v prípade, ak úrad vydá" rozhodnutie o určení ceny z vlastného podnetu a dotknutý subjekt by sa chcel proti takémuto rozhodnutiu brániť napr. návrhom na jeho zrušenie alebo zmenu, ako je uvedené vyššie.

Zákon o regulácii súčasne ustanovuje povinnosť zamestnancov úradu zachovávať mlčanlivosť o skutočnostiach, o ktorých sa dozvedeli pri cenovom konaní, ak ich od tejto povinnosti písomne neoslobodí účastník cenového konania, pretože tieto informácie môžu mať v mnohých prípadoch citlivý charakter. Ustanovenia Obchodného zákonníka o ochrane obchodného tajomstva týmto nie sú prirodzene dotknuté.

Tak ako je uvedené vyššie, na cenové konanie sa vzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní, ak tento zákon neustanovuje inak. Proti rozhodnutiu vydanom v cenovom konaní nie je prípustný riadny opravný prostriedok podľa správneho poriadku. Zákonnosť postupu úradu v cenovom konaní je preskúmateľné súdom. Aj keď je rozhodnutie o cene z hľadiska jeho zákonnosti preskúmateľné súdom v správnom súdnictve podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, ustanovenia tohto právneho predpisu o odložení vykonateľnosti rozhodnutia sa nepoužijú. Toto vylúčenie je odôvodnené potrebou na jednej strane síce chrániť účastníka konania, ale na druhej strane potrebou mať jasne stanovenú cenu, teda mať právoplatné rozhodnutie o cene pre regulovaný subjekt. Podľa ustanovenia § 250c Občianskeho súdneho poriadku síce „žaloba nemá odkladný účinok na

vykonateľnosť rozhodnutia správneho orgánu, pokiaľ osobitný zákon neustanovuje niečo iné" ale Občiansky súdny poriadok umožňuje účastníkovi konania pred súdom požiadať predsedu senátu, aby tento uznesením odložil vykonateľnosť rozhodnutia, ak bv okamžitým výkonom napadnutého rozhodnutia hrozila závažná ujma. Takáto možnosť bola v zákone o regulácii vylúčená.

3.6. Správne delikty za porušenie povinností ustanovených

Správne delikty za porušenie povinností ustanovených zákonom o regulácii sú upravené v § 16 zákona o regulácii - úrad môže fyzickej osobe alebo právnickej osobe uložiť pokutu za porušenie tohto zákona

- a) od 10 miliónov Sk do 100 miliónov Sk za porušenie povinností podľa § 11 ods. 1 § 12a ods. 6, § 13 ods. 2 písm. a), g), a i) zákona o regulácii,
- b) od 1 milióna Sk do 10 miliónov Sk za porušenie povinností podľa §13 ods, 2 písm. b), c), d), f), h), j), l}, o), p), ň q) zákona o regulácii,
- c) od 100 tisíc do 1 milióna Sk za porušenie povinností podľa § 13 ods. 2 písm. e),k), m) a n),
- d) do výšky rozdielu medzi uplatnenou cenou a cenou zahrnujúcou oprávnené náklady a primeraný zisk,
- e) do výšky vyčísleného rozsahu prospechu získaného z nedodržania úradom určeného spôsobu regulácie ceny alebo z nedodržania rozhodnutia úradu.

Pokuty podľa ods. 1 písm.. a), b) a c) možno kombinovať s pokutami podľa písm. d) alebo e). Pri opakovanom porušení povinnosti možno pokuty zvýšiť až na dvojnásobok výšky posledne uloženej pokuty.

Napriek tomu, že novela zákona o regulácii sa dotkla aj ustanovenia §16, v novom znení § 16 ods. 1 je výška pokuty upravená tak, ako bola v pôvodnom znení zákona s tým, že vzhľadom na zmeny vykonané touto novelou zákona o regulácii je potrebné upraviť odkazy na ustanovenia zákona, za porušenie ktorých sa pokuty ukladajú. Rozsah porušenia zákona a výška pokuty sa však mení pri pokutách za porušenie cenovej regulácie, kde možno uložiť pokutu až do výšky rozdielu medzi uplatnenou cenou a cenou stanovenou úradom, resp. cenou zahrnujúcou skutočné ekonomicky oprávnené náklady a primeraný zisk. Zmena je aj v tom, že úrad bude mať možnosť uložiť pokutu aj pri nedodržaní ním stanoveného spôsobu regulácie ceny alebo pri nedodržaní ním vydaného cenového rozhodnutia až do výšky vyčísleného rozsahu prospechu, ktorý porušením uvedených povinností regulovaný subjekt získal. Pri ukladaní pokút však naďalej platí zásada, že pokuta musí byť primeraná závažnosti, času trvania, miere zavinenia a následkom porušenia povinností regulovaným subjektom.